

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 11.05.2022
FU-sak: 26/22		Arkivsaknr.:

Scholars at Risk (SAR) og Scholar Rescue Fund ved UiB. Opprettelse av fagkomité.

Universitetsnettverket Scholars at Risk (SAR)

Formålet med SAR-nettverket er å fremme akademisk frihet og autonomi, og gi midlertidig arbeidsmuligheter for akademikere som av politiske eller andre grunner (diskriminering, forvisning, sensurering etc.) ikke kan utføre sitt arbeid ved egen institusjon, og som i noen tilfeller trues på livet. Scholars at Risk koordineres fra New York University. SAR er et globalt universitetsnettverk med over 600 medlemsinstitusjoner i 40 land, deriblant svært mange forskningsintensive universiteter i USA og Europa. I Norge er alle universitetene, en rekke høyskoler, Universitets- og høyskolerådet, SAIH og Forskerforbundet medlemmer. SAR-Norge samarbeider også med Fritt Ord, ICORN, PRIO og andre ytringsfrihetsorganisasjoner.

Scholars at Risk ved UiB

Universitetet i Bergen har vært medlem i universitetsnettverket Scholars at Risk (SAR) siden 2008. SARs arbeid kan deles i tre hovedkategorier; beskyttelse (protection), støttearbeid (advocacy) og opplæring (learning/empowering). UiB har særlig deltatt i beskyttelsesarbeidet gjennom å ta imot truede forskere ved UiB.

UiB har siden 2013 hatt en SAR-forsker tilsatt årlig i en midlertidig stilling gjennom nettverket. I 2017 vedtok Universitetsstyret (ref. styresak: 43/17) at UiB kan ha to SAR-forskere tilsatt årlig i en ettårig midlertidig forskerstilling, med mulighet for ett års forlengelse til totalt to år.

Siden 2013 har det vært syv SAR-forskere tilsatt ved UiB; fra Tyrkia, Kamerun, Syria, Aserbajdsjan, Iran og Syria. UiB har i dag en SAR-forsker fra Tyrkia tilsatt ved det juridiske fakultet, og en forsker fra Iraq er i en tilsetningsprosess ved det medisinske fakultet.

Mottak av SAR-kandidater

Aktuelle kandidater for utplassering gjennom Scholars at Risk blir formidlet gjennom sekretariatet i New York. SAR fullfører en grundig bakgrunnssjekk av alle forskere som registrerer seg i SAR-nettverket før de godkjennes som en SAR-forsker. Bakgrunnssjekken kan ta opptil flere måneder og inkluderer samtaler med kandidaten, sjekk av referanser og samtaler med eksperter som har kjennskap til land- og fagfelt.

Ordningen fullfinansieres av UiB. Sentrale midler avsettes til å dekke lønn, sosiale utgifter, driftstilskudd (NOK 20 000), reise til Bergen, samt visum og andre nødvendige oppstartsutgifter for forskeren. Ytterligere tilrettelegging (arbeidsplass, utstyr mm) er et ansvar for instituttet som tar

imot forskeren. Forskeren dekker selv bo- og levekostnader av egen lønn.

Institute for International Education - Scholar Rescue Fund

Institute of Internanational Education sitt Scholar Rescue Fund (IIE-SRF) er finansiert av amerikanske og internasjonale donorer, herunder det amerikanske utenriksdepartementet. IIE-SRF finansierer og støtter midlertidige ansettelse for truede akademikere ved å inngå partnerskap med utdannings- og forskningsinstitusjoner globalt, og har siden opprettelsen av programmet i 2002 gitt beskyttelse til 976 akademikere fra 60 land i partnerskap med 442 vertsinstitusjoner i 51 land.

Programmet fungerer ved at truede akademikere kan registrere seg hos IIE-SRF og søke om 1-årige stipender på opptil 25.000 USD til midlertidige stillinger ved vertsinstitusjoner (stipendene kan forlenges med ytterligere 25.000 USD for inntil et år til). IIE-SRF foretar en bakgrunnssjekk og vurderer så graden av trussel som den enkelte akademiker er utsatt for, sjekker papirer og om de faller innenfor kriteriene for å få stipend. Hvis det er tilfelle, vil de bli gitt et stipend og prosessen med å finne en match ved en vertsinstitusjon går så i gang. En eventuell vertsinstitusjon vil måtte tilveiebringe mellomværende mellom lønnen for den midlertidige stillingen og stipendet fra IIE-SRF.

Orientering om ny fremgangsmåte for utvelgelse av kandidater

Det foreslås å opprette en rådgivende fagkomité som følger opp UiBs engasjement i universitetsnettverket Scholars at Risk og Institute for International Education sitt Scholar Rescue Fund.

Sammensetning

Forslag til sammensetning for fagkomitéen:

- Komitéen kan bestå av opptil tre fagpersoner med relevant bakgrunn; som har erfaring med å jobbe med menneskerettigheter, akademisk frihet og/eller forskningsetikk ved UiB (oppnevning for to år av gangen).
Det er viktig at ikke det er for mange medlemmer i komiteen slik at komiteen kan reagere raskt, jobbe effektivt og møtes på kort varsel.
- En studentrepresentant oppnevnt av Studentparlamentet (oppnevning for ett år av gangen).

Utkast til mandat

1. Fagkomitéen er en rådgivende komité for viserektor for forskning og internasjonale relasjoner i spørsmål knyttet til UiBs samarbeid med universitetsnettverket Scholars at Risk og Scholar Rescue Fund.
2. Komiteen skal koordinere UiBs aktiviteter i tilknytning til UiBs medlemskap i Scholars at Risk og Scholar Rescue Fund deriblant:
 - a) Vurdere potensielle kandidater til å rekruttere som midlertidige forskere og følge opp mottakerenheter.
 - b) Initiere og koordinere eventuelle andre aktiviteter ved UiB relatert til Scholars at Risk og Scholar Rescue Fund.
 - c) Søke samarbeid med andre organisasjoner som kan støtte opp om UiBs arbeid for akademisk frihet og samarbeid med Scholars at Risk og Scholar Rescue Fund.

Forslag til kriterier for den rådgivende komiteen sin vurdering av kandidater (ikke i prioritert rekkefølge):

- a) Akademisk bakgrunn, nivå og faglig match med miljøer ved UiB.
- b) Alvorlighet i trusselsituasjonen.
- c) Forskning som setter forskeren i fare.
- d) Andre forhold som setter forskeren i fare, slik som diskriminering og kjønn.

Det må gjøres en helhetsvurdering av kandidatene samt en prioritering (siden noen kandidater har fått ett annet tilbud i mellomtiden, eller f.eks. ikke har mulighet til å reise fra landet).

Sekretariat

UiBs SAR-koordinator er sekretær for fagkomitéen.

Det vil sendes et brev til fakultetene med forespørsel om å melde inn en person til fagkomitéen. Viserektor for forskning og internasjonale relasjoner vil ta den endelige avgjørelsen vedrørende sammensetningen av komitéen.

Saken legges med dette fram til Forskningsutvalget til orientering.